

Maminka se napřed usměje a pak obrátí oči v sloup (to je takové to, když se podívá nahoru, jako by měla na čele mouchu). A to je jasné, že už toho bylo trochu moc. Týna a Tobík zpozorní a maminka zase zvažní.

„Jenže ani tak bychom to dělat neměli,“ otočí se k dětem. „Nejsme přece nafouknuté balonky. A taky nechceme, aby na nás takhle škaredě mluvili druzí. Takže se snažíme ovládat a sprostá slova neříkat.“

„Ovládat, jako auto na dálkové ovládání?“ zbystrí Tobík.

„Vlastně trochu ano,“ souhlasí maminka. „Celý život se učíme vytvořit si takové dálkové ovládání na nás samotné. Abychom, jako ta autíčka, jezdili tam, kam chceme, a abychom u toho moc nenaráželi do jiných. I proto máme na světě pravidla. Vlastně na všechno. Na to, kdo jde první do dveří, když jdeme do supermarketu, nebo na to, jak správně jíst. Ale taky třeba na to, jak se hádat. A k tomu také patří, že i když se na sebe zlobíme, snažíme se sprostá slova nepoužívat. Protože mohou bolet, jako bychom do toho člověka píchali jehlou.“

„Dokonce i na hádky máme pravidla?“ ptá se nevěřicně Tobík. „A kde jsou tahle všechna pravidla napsaná?“

„Ano,“ pokračuje maminka, „máme pravidla, která jsou napsaná velice jasně. A říkáme jim zákony. Zákony jsou napsané v knihách a ve spisech, kterým se říká zákony. Některým se říká i jinak, ale to teď není tak důležité. Tyhle zákony platí buď u nás v Česku, anebo třeba v celé

Evropské unii. Máme dokonce zákony, které platí po celém světě. I když způsob, jak takové zákony vzniknou, je někdy zdoluhavý a složitý, víme poměrně přesně, kde takové zákony najít a na koho se obrátit, když jim nerozumíme.“

„Já to vím! Na právníky!“ vyhrkne Týna. „Jako třeba na naši tetu Alenu.“

„Přesně tak,“ dodá maminka. „Ale kromě zákonů máme také pravidla, která sice nikde napsaná nejsou, ale o kterých víme, že se mají dodržovat.“

„A jak to víme, když to není nikde napsané?“ namítne rychle Tobík.

„To je právě ono,“ pousměje se maminka, „tahle pravidla se učíme, postupně, jak rosteme, jak jsme ve společnosti jiných lidí a jak si s ostatními povídáme.“

„A jak si s nimi o tom povídáme?“ zajímá Týnu.

„Tak třeba ta sprostá slova. Když jste byli malí, postupně jste začali opakovat slova, která jste kolem sebe slyšeli. Máma, Tobík, táta, kolo.“

„A někdy jsme ta slova přece pletli!“ Zavýskne Týna, na toto téma si totiž moc ráda povídá.

„Ano, pletli, třeba Tobík říkal místo čokoláda ‚kočí‘ a ty jsi mi, Týno, ráno chtěla vždycky vařit ‚tafito‘,“ zasměje se maminka. „Ještě mnohem zábavnější ale bylo, když jste různými slovy popisovali nějaké situace. A někdy jste si z těch situací zapamatovali jen jedno slovo. Tak to pro nás s tatínkem byla taková hádanka, co vlastně chcete. Například Tobík říkal ‚ještě‘, když měl žízeň. Dlouho jsme na to nemohli

přijít, až jsem si uvědomila, že, když jsem ti, Tobi, dávala napít, zeptala jsem se tě vždycky ‚chceš ještě?‘. A tys přikývl a dostal jsi napít. Proto sis pak myslel, že když řekneš ‚ještě‘, dostaneš napít. Tahle příhoda mi utkvěla v paměti. Hezky totiž ukazuje, jak se jako malé děti rozhlížíme kolem sebe a doslova odezíráme, co dospělí kolem nás dělají a jak čemu říkají. Právě na takových dětských omylech pak vidíme, že v tom, jak spolu mluvíme, nejsou jen slova, ale různé situace kolem nich. Teprve ty těm slovům dají správný význam.“

„A jak se malé dítě naučí říkat doprkvancic?“ zeptá se Týna.

„Zrovna takovým odezíráním, představ si! Malé dítě si například při vyslovení sprostého slova vůbec neuvědomuje, o co vlastně jde. Vidí, co u toho dospělí dělají. Jsou jiní, takoví rozjaření, mají jasnější rysy ve tvářích, mračí se, špulí pusy.“

„A rudnou,“ zvolá Tobík a začne zadržovat dech, až je červený jako malina.

„Ano, rudnou, a supí jako lokomotiva,“ dodá maminka a dá mu ruku na rameno, aby ho upozornila, že už by se mohl zase nadechnout.

Tobík se nadechne a vyhrkne: „Jasně, jako třeba ten náš soused, co má na zadním skle auta napsáno, jdi do prdele, korono!“

„Tobiáší!“ zlobí se maminka.

„Ale vždyť on tam má opravdu napsané do...“ brání se Tobík.

„Já vím, já vím, už jsme se o tom přece bavili,“ nechce to už maminka dál rozvádět.

Ale stejně je vidět, že jí cukají koutky. „No, je to veselá kopa,“ dodá s úsměvem. „Hlavně když nás pak málem přejede při vyjíždění z parkoviště. Ale zpět k dítěti. Pamatuje si, že kdo řekne sprosté slovo, má pozornost, je kolem něj živo a veselo. A to je přece zajímavé. Dítě chce mít taky pozornost. Chce být s ostatními. Po nějakém čase to proto zkusí taky. Třeba zažvatlá ‚dopldepláce‘. A rodiče zpozorní, začnou se zlobit, anebo se smát, špulit pusy, výrazně hýbat obočím, což dítě vnímá jako dosažení svého cíle. Chtělo pozornost – a má ji. Pokud na to budeme takhle pokaždé reagovat, můžeme si být jisti, že batole na nejbližší rodinné oslavě babičce místo všechno nejlepší řekne...“

„DOPLDELEPLÁCE,“ zaječí vesele Týna i Tobík.

Maminka je kupodivu nepokárá. Usměje se na ně a dodá: „Přesně tak, a teď už to nebudeme říkat, ano?“ mrkne na ně na oba. „Když jsou děti malé, je lepší si toho vlastně nevšímát, neslyšet to. Ale většinou dětem brzy do-

